

80-річчя ПРОФЕСОРА В.І. ОНОПРІЄНКА

Валентину Івановичу Онопрієнку, відомому українському ученому та педагогу, професору, доктору філософських наук, знаному фахівцю у галузі філософії, соціології, методології та історії науки, 2 квітня 2019 р. виповнилося 80 років. Він народився 1939 р. у м. Алдан (Якутія — Саха, Російська Федерація). 1962 р. закінчив Московський державний університет (МДУ) ім. М.В. Ломоносова,

1966 р. — аспірантуру кафедри філософії науки МДУ. З 1975 по 1986 рік працював у Інституті історії АН УРСР у секторі історії природознавства і техніки, з 1986 р. — у Центрі досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва (нині ДУ «Інститут досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України»). З 1992 р. — завідувач відділу методології та соціології науки, наразі головний науковий співробітник відділу історії та соціології науки та техніки.

В.І. Онопрієнко є автором понад 450 наукових праць, у тому числі близько 60 монографій і книг, серед яких «Джерела з історії Українського наукового товариства в Києві» (2008, у співавторстві), «Наука как призвание. Книга интервью» (2011), «Наукове співтовариство: вступ до соціології науки» (1998), «Образ науки в меняющемся мире» (2015), розділи в колективних монографіях «Методологические вопросы науковедения» (2001), «Національна академія наук України: проблеми розвитку та входження в європейський науковий простір» (2007) та інші.

До 150-річчя В.І. Вернадського В.І. Онопрієнко опублікував монографії: «В.И. Вернадский: Наука. Философия. Человек» (у двох книгах, 2011, у співавторстві), в яких висвітлено неопубліковані праці Вернадського та його багатий архів, що довгий час був недоступний; «Минералогия: Экскурсы в прошлое и будущее» (2012); «Письма Я.В. Самойлова В.И. Вернадскому. 1897—1921 гг.» (2013, у співавторстві), «В.И. Вернадский. Школы и ученики» (2014).

В.І. Онопрієнко — один із визнаних лідерів наукової біографістики, автор більше двох десятків біографічних книг. Його праці були опубліковані видавництвами «Наука» (Москва) у серії «Научно-биографическая литература», а також «Мысль», «Недра», «Наукова думка», Lambert Academic Publishing. Серед останніх робіт варто назвати «Николай Барбот де Марни (1832—1877). Русский геолог-путешественник» (2017), «Владимир Амалицкий. Пермские динозавры России» (2018), «Вице-президент Академии наук Украины геолог Николай Свитальский. Трагическая судьба в эпоху репрессий» (2018), «Юрий Оноприенко, геолог, палентолог, методолог» (2018) та ін. В.І. Онопрієнко є також автором низки науково-популярних книг.

В.І. Онопрієнко зробив значний внесок у розроблення проблематики наукознавства і соціології науки. Зокрема, в монографії «Науковедение: поиск системных идей» (2008) обґрунтовано шлях трансформації наукознавства завдяки засвоєнню основоположних ідей і концепцій сучасної соціології науки, що дозволяє наукознавству позбутися рецептурності висновків та підтвердити свій самостійний науковий статус. На значну увагу заслуговують і такі роботи: «Трансформация академических институтов: документальный анализ и социологические оценки» (1996), «Наукове співтовариство: Вступ до соціології науки» (1998), «Молодежь в науке. 1990-е годы: социологические исследования» (2000), «Методологические вопросы науковедения» (2001), «Из истории освобождения отечественной промышленности от импорта минерального сырья» (2010, у співавторстві).

Упродовж життя В.І. Онопрієнко активно займався викладацькою діяльністю: у Московському державному університеті ім. М.В. Ломоносова, Київському політехнічному інституті, Київському національному університеті імені Тараса Шевченка, Київському інституті культури, Київському національному лінгвістичному університеті, Національному авіаційному університеті, Центрі гуманітарної освіти НАН України, на київських кафедрах Московського фізико-технічного інституту. Він є автором підручників для студентів, магістрантів та аспірантів: «Методология геологической науки» (1985), «Історія української науки» (1998), «Космізм як філософський і науковий напрямок» (2006), «Філософія. Методичні матеріали та програми до кандидатського іспиту» (2005, 2007, 2012), «Філософія. Хрестоматія» (2009), «Історія української науки. Курс лекцій» (2010, у співавторстві), «Історія, філософія, соціологія науки та технологій» (2014, у співавторстві) та інші.

Понад чверть століття В.І. Онопрієнко є членом Ради Державного фонду фундаментальних досліджень України. Він також є членом редколегій журналів «Наука та наукознавство», «Вісник Національного авіаційного університету. Філософія. Культурологія», «Totallogy. Постнекласичні дослідження». В.І. Онопрієнко працював і працює членом спеціалізованих рад із захисту дисертацій ДУ «Інституту досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України», Інституту філософії імені Г.С. Сковороди НАН України, Національного авіаційного університету, був членом експертної ради ВАК України.

В.І. Онопрієнко — академік АН вищої школи України. Нагороджений почесними та ювілейними грамотами Президії НАН України, Премією ім. М.С. Грушевського НАН України (2012).

Вітаючи Валентина Івановича з ювілеєм, бажаємо йому міцного здоров'я, довгих років життя, творчого натхнення та здійснення всіх задуманих проєктів і планів.

Колектив ДУ «Інститут досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України»